ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ: Η ΘΕΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ & Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ

Ευανθία Ζερβούδη,
Δρ. Οικονομικών και Χρηματοοικονομικής,
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ερευνήτρια

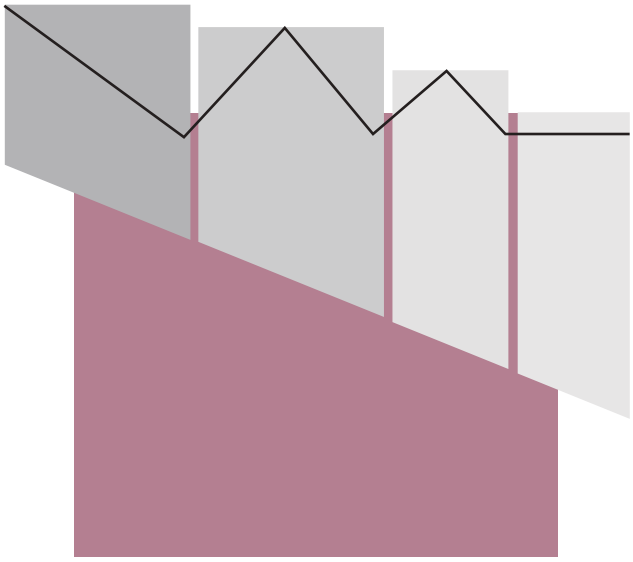

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ: Η ΘΕΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ & Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΔΥΝΑΜΙΚΗ

Ευανθία Ζερβούδη,
Δρ. Οικονομικών και Χρηματοοικονομικής,
Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ερευνήτρια

Ιούνιος 2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ: ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ 4

ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΘΝΙΚΑ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ.....5

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΚΑΘΙΣΤΟΥΝ ΥΓΙΗ ΜΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ 5

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ & (ΤΟΠΙΚΗ) ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....6

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ & ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ 9

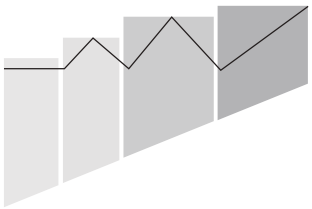
ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ 11

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ 11

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ 13

ΣΧΕΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ 15

Βιβλιογραφία.....16

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ: ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ

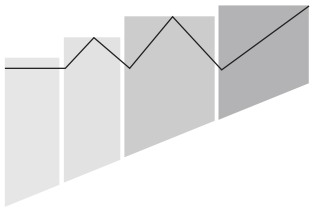
Δεν υπάρχει ένας ενιαίος ορισμός για τις περιφερειακές τράπεζες. Οι περισσότεροι ορίζουν τις περιφερειακές τράπεζες βασιζόμενοι στα δύο βασικά χαρακτηριστικά τους: είναι μικρές σε μέγεθος και δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιοχή στην οποία εδρεύουν. Έτσι, ως περιφερειακή τράπεζα μπορεί να οριστεί ένας χρηματοπιστωτικός οργανισμός με λιγότερα από 1 δισεκατομμύριο δολάρια συνολικά τραπεζικά περιουσιακά στοιχεία.

Ωστόσο, ορισμένες εξειδικευμένες τράπεζες μπορούν να ταξινομηθούν ως κοινοτικές τράπεζες λόγω του μικρού τους μεγέθους, παρότι αναπτύσσουν επιχειρηματική δραστηριότητα σε μια ευρεία γεωγραφική περιοχή. Από την άλλη μεριά, ορισμένες τράπεζες που δραστηριοποιούνται σε μεγάλο βαθμό σε τοπική κλίμακα ενδέχεται να μη θεωρηθούν κοινοτικές επειδή υπερβαίνουν ένα όριο μεγέθους.

Η Ομοσπονδιακή Τράπεζα Επενδύσεων (Federal Reserve Bank) του Cleveland ορίζει τις περιφερειακές τράπεζες ως εταιρείες με περιουσιακά στοιχεία μεταξύ 10 δισ. και 50 δισ. δολαρίων ή ως τις τράπεζες εκείνες που αντιπροσωπεύουν το 8% των εθνικών τραπεζικών περιουσιακών στοιχείων.

Άλλοι ορίζουν τις περιφερειακές τράπεζες με βάση το τι δεν είναι, το γεγονός δηλαδή ότι δεν είναι πολύ μεγάλες για να αποτύχουν («too big to fail») αλλά ανήκουν σε ένα μεσαίο επίπεδο (middle tier).

Οι περιφερειακές τράπεζες διαφοροποιούνται ως προς το μέγεθος και την πολυπλοκότητά τους: μπορεί να είναι μεγάλες ή μικρές τράπεζες που εστιάζουν σε παραδοσιακά τραπεζικά προϊόντα ή/και στην παροχή πιο σύνθετων προϊόντων και υπηρεσιών. Μια ακόμη διαφοροποίηση των περιφερειακών τραπεζών σχετίζεται με τον τύπο της αγοράς που εξυπηρετούν, βάσει του οποίου διακρίνονται σε αστικές ή αγροτικές τράπεζες.

ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΘΝΙΚΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Οι περιφερειακές τράπεζες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στα τραπεζικά συστήματα πολλών ευρωπαϊκών χωρών όπως η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ιταλία, η Νορβηγία, η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Σουηδία.

Η Γερμανία διαθέτει έναν ισχυρό τοπικό τραπεζικό τομέα. Τα γερμανικά Sparkassen ακολουθούν μια περιφερειακή αρχή: δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιοχή στην οποία εδρεύουν και δεν ανταγωνίζονται τις αποταμιευτικές τράπεζες άλλων κρατιδίων. Κατά τη διάρκεια της πρόσφατης χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι αποταμιευτικές και συνεταιριστικές τράπεζες της Γερμανίας αποδείχθηκαν σταθερές.

Το τραπεζικό σύστημα των Ηνωμένων Πολιτειών περιλάμβανε πάντα μεγάλο αριθμό μικρών τραπεζών που ήταν στενά συνδεδεμένες με τις τοπικές κοινότητες. Αυτές οι τράπεζες παρέχουν μια σειρά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σε ένα ευρύ φάσμα πελατών και επιχειρηματικών τομέων.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΚΑΘΙΣΤΟΥΝ ΥΓΙΗ ΜΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Υγιείς θεωρούνται οι περιφερειακές τράπεζες που επιτυγχάνουν υψηλές αποδόσεις των περιουσιακών τους στοιχείων. Μια τράπεζα με πολλές και μεγάλες αναντιστοιχίες ληκτότητας στον ισολογισμό της δεν θεωρείται υγιής. Οι πιο υγιείς τράπεζες παρουσιάζουν επίσης σχετικά υψηλούς δείκτες δαπανών υπό την έννοια ότι μια τράπεζα επενδύει σε ποιοτικά συστήματα και εξειδικευμένους υπαλλήλους. Εντούτοις, οι υπερβολικές δαπάνες μπορεί να αποτελέσουν αιτία αποτυχίας. Τέλος, περιφερειακές τράπεζες τα χαρτοφυλάκια των οποίων παρουσιάζουν υψηλή συγκέντρωση σε εμπορικά ακίνητα και τείνουν να βρίσκονται σε χώρες που πλήττονται περισσότερο από την κρίση θεωρούνται μη υγιείς.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ & (ΤΟΠΙΚΗ) ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

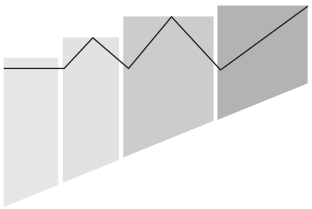
Τις τελευταίες δεκαετίες (ιδιαίτερα μετά την κρίση), τα τραπεζικά συστήματα παρουσιάζουν μια τάση συγκέντρωσης και μείωσης του αριθμού των τραπεζών ενώ οι τράπεζες με γνώμονα την ισχύ της αγοράς, τις οικονομίες κλίμακας και τα κίνητρα «too-big-to-fail» έχουν γίνει μεγαλύτερες. Η συγκέντρωση των τραπεζών σε λίγα χρηματοπιστωτικά κέντρα έχει αυξήσει σημαντικά την πολυπλοκότητα του τραπεζικού συστήματος και τη λειτουργική απόσταση μεταξύ του τόπου ελέγχου της δανειακής στρατηγικής των τραπεζών από τα τοπικά υποκαταστήματα επηρεάζοντας αρνητικά τη διαθεσιμότητα πιστώσεων στην τοπική οικονομία. Τα τραπεζικά δάνεια μειώθηκαν σε ποσότητα και επιδεινώθηκαν σε ποιότητα. Οι επιχειρήσεις που βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές και σε περιφέρειες των οποίων το τραπεζικό σύστημα είναι λειτουργικά απομακρυσμένο τείνουν να έχουν μικρότερη πρόσβαση στον τραπεζικό δανεισμό και χαμηλότερη τάση για καινοτομία.

Από την άλλη, οι περιφερειακές τράπεζες δεν λειτουργούν ανταγωνιστικά αλλά συμπληρωματικά προς τις μεγάλες συστημικές τράπεζες, εξυπηρετώντας μικρές μητροπολιτικές και αγροτικές περιοχές και μικρότερες αγορές για τις οποίες οι μεγάλες τράπεζες έχουν περιορισμένο ενδιαφέρον. Μελέτες όπως αυτές των Berger et al. (2004), Usai and Vannini (2005) αναδεικνύουν τη θετική συμβολή των περιφερειακών τραπεζών στην προώθηση της τοπικής και ευρύτερης περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης και στους ρυθμούς μεγέθυνσης του ΑΕΠ μιας χώρας. Η συμβολή τους στην τοπική οικονομική ανάπτυξη είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις πιο φτωχές λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες.

Πιο συγκεκριμένα, οι περιφερειακές τράπεζες:

• Ως σημαντικοί προμηθευτές εξωτερικών χρηματοδοτήσεων σε περιφέρειες με υψηλότερες χρηματοδοτικές περικοπές είναι σε θέση να περιορίσουν τις ισχυρές εκροές κεφαλαίων.

• Είναι τα καταλληλότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την επίλυση οικονομικών προβλημάτων που απαιτούν στενή τοπική παρακολούθηση και συντονισμό.

• Παίζουν σημαντικό ρόλο για τους πελάτες που δίνουν μεγάλη σημασία στην προσωπική επαφή και εξυπηρέτηση και στις μακροχρόνιες σχέσεις και συναλλαγές.

• Έχουν το πλεονέκτημα της τοπικής γνώσης. Εξαιτίας της δραστηριοποίησής τους σε συγκεκριμένες περιοχές, έχουν γνώση των τοπικών οικονομιών και επιχειρήσεων και καθώς διατηρούν στενούς δεσμούς με την τοπική κοινωνία, είναι σε θέση να γνωρίζουν καλύτερα τις ανάγκες των πελατών τους. Έτσι, μπορούν να προσφέρουν πιο εξειδικευμένα προϊόντα και πιο προσαρμοσμένες εμπειρίες πελατών και να οδηγούνται σε πιο επιτυχημένες και αποτελεσματικές αποφάσεις δανεισμού.

• Δύνανται να συμβάλουν με πιο καινοτόμους τρόπους στην παροχή μακροπρόθεσμης στήριξης στην πραγματική οικονομία, στην ενίσχυση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας, στην αναδιάρθρωση βιώσιμων επιχειρήσεων, στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που εξαρτώνται ιδιαίτερα από την περιφερειακή τραπεζική χρηματοδότηση, και στη στήριξη νεοσύστατων επιχειρήσεων (start-ups).

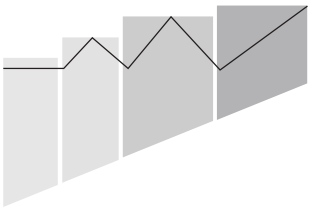
• Δύνανται να συμβάλουν στην υλοποίηση σημαντικών έργων υποδομών με περιφερειακή διάσταση.

• Η επέκταση πίστωσης σε νοικοκυριά και επιχειρήσεις της τοπικής κοινωνίας είναι δύσκολο να αντικατασταθεί από κάποιο μεγάλο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα.

• Είναι σημαντικοί δανειστές της αγροτικής οικονομίας (ιδιαίτερα οι αγροτικές κοινοτικές τράπεζες).

• Εξυπηρετούν ανάγκες λιανικής τραπεζικής, π.χ. δέχονται καταθέσεις και παρέχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες πληρωμών για μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού.

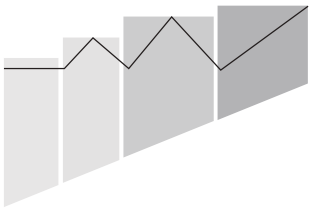
• Δύνανται να συμβάλουν στην πρόληψη και την αντιμετώπιση χρηματοπιστωτικών κρίσεων παρέχοντας διευκολύνσεις ρευστότητας μέσω δανείων έκτακτης ανάγκης, γρήγορης πίστωσης όταν προκύψει χρηματοπιστωτική κρίση και ενδεχόμενης πιστωτικής γραμμής για την προστασία χωρών από απρόβλεπτα γεγονότα που θα μπορούσαν να τις οδηγήσουν σε αποσταθεροποίηση.

• Διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο σε ένα σύστημα κεντρικών τραπεζών, ιδιαίτερα σε νομισματικές ενώσεις όπως η Ευρωζώνη και το Ομοσπονδιακό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών.

Η αποδυνάμωση των τοπικών τραπεζών συνεπάγεται και αποδυνάμωση ενός σημαντικού θεσμού της τοπικής κοινωνίας. Αν και ο αριθμός των κοινοτικών τραπεζών μειώνεται λόγω των συγχωνεύσεων, δύνανται να συνεχίσουν να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο μέλλον. Ο Jerome Powell πιστεύει ότι οι κοινοτικές τράπεζες «δημιουργήθηκαν για να μείνουν». Προϋπόθεση είναι οι μικρές και περιφερειακές τράπεζες να έχουν μια σαφή και αξιόπιστη επιχειρηματική στρατηγική η οποία να δίνει έμφαση στα δυνατά τους σημεία. Μια περιφερειακή τράπεζα πρέπει να δραστηριοποιείται σε αγορές στις οποίες διαθέτει βιώσιμο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και εμπειρογνωμοσύνη μεγιστοποιώντας παράλληλα τα πλεονεκτήματα της πλήρους (τοπικής) πληροφόρησης που διαθέτει.

Υπάρχουν δυνατότητες ενίσχυσης και στήριξης των μικρών και περιφερειακών τραπεζών. Για παράδειγμα, η εξέλιξη της τεχνολογίας μπορεί να ενισχύσει τις σχέσεις μιας περιφερειακής τράπεζας με την τοπική κοινότητα και να διευρύνει την πελατειακή της βάση, τα κανάλια πρόσβασης στο διαδίκτυο περιορίζουν την ανάγκη για υποδομές και δίκτυα καταστημάτων, μειώνουν τα λειτουργικά κόστη, διευκολύνουν τον ανταγωνισμό και προσφέρουν αποτελεσματικότερη επεξεργασία δανείων και βελτιωμένες εμπειρίες πελατών μέσω εφαρμογών smartphone κ.λπ. και γενικά η καινοτομία δύναται να προσφέρει ένα στρατηγικό και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις περιφερειακές τράπεζες που σε συνδυασμό με το πλεονέκτημα της πλήρους (τοπικής) πληροφόρησης που διαθέτουν μπορούν να ενισχύσουν σημαντικά την αποτελεσματικότητάς τους. Παράλληλα, η επέκτασή τους στο πλαίσιο της ΕΕ αναμένεται να προσελκύσει περισσότερα ξένα κεφάλαια, αυξάνοντας έτσι τις δυνατότητές τους. Οι τράπεζες θα βελτιώσουν περαιτέρω την αποτελεσματικότητά τους ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στην αυξανόμενη ζήτηση σε τραπεζικά προϊόντα χωρίς καθυστερήσεις, θα υπάρξει διάχυση γνώσης, βέλτιστων πρακτικών και τεχνογνωσίας μεταξύ των τραπεζών και η έννοια της δικτύωσης θα αποκτήσει μεγαλύτερη σημασία.

ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ & ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

• Καθώς ο τραπεζικός κλάδος μεταβάλλεται συνεχώς (περιβάλλον αυξανόμενων επιτοκίων, νέες τεχνολογίες, νέες απειλές στον κυβερνοχώρο), οι τράπεζες πρέπει να είναι σε θέση να προσαρμόζονται γρήγορα σε μια σειρά αναδυόμενων προκλήσεων. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαιτέρα κοστοβόρο κυρίως για τις μικρές περιφερειακές τράπεζες. Τα καθαρά περιθώρια επιτοκίου έχουν περιορίσει σημαντικά την κερδοφορία των τοπικών τραπεζών.

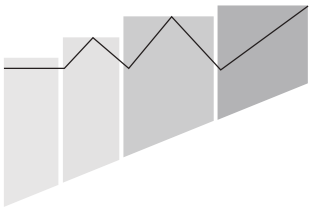
• Οι νέοι κανονισμοί επίβλεψης και ελέγχου των τραπεζών απαιτούν πρόσθετα εχέγγυα (πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις κ.λπ.), ιδιαιτέρα επιβαρυντικά για τις περιφερειακές τράπεζες, που διαθέτουν περιορισμένους πόρους και μειωμένη κερδοφορία σε σχέση με τις μεγάλες τράπεζες.

• Η εύρεση και διατήρηση εξειδικευμένου προσωπικού, όπως ποσοτικών αναλυτών και εμπειρογνωμόνων μοντελοποίησης, είναι ιδιαίτερα κοστοβόρα για τις περιφερειακές τράπεζες.

• Οι μικρές περιφερειακές τράπεζες προσφέρουν ένα περιορισμένο φάσμα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και προϊόντων, οπότε υστερούν στον ανταγωνισμό έναντι μεγάλων τραπεζικών ιδρυμάτων.

• Τα μεγαλύτερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν να επιτύχουν χαμηλότερα κόστη για παραδοσιακά τραπεζικά προϊόντα (μέσω οικονομιών κλίμακας) απ' ό,τι οι περιφερειακές τράπεζες.

• Η τεχνολογική πρόοδος και η εξάπλωση της ηλεκτρονικής τραπεζικής μπορεί να οδηγήσουν σε κάμψη της ζήτησης για τραπεζικές υπηρεσίες που βασίζονται στις διαπροσωπικές σχέσεις, στις οποίες εξειδικεύονται οι περιφερειακές τράπεζες. Παράλληλα μπορεί να οδηγήσουν τις περιφερειακές τράπεζες σε επέκταση των δραστηριοτήτων τους πέρα από τις προσφορές παραδοσιακών προϊόντων σε πιο σύγχρονα εξειδικευμένα προϊόντα που είναι συχνά πιο περίπλοκα, όπως προπληρωμένες κάρτες ή πρόσθετα πιστωτικών καρτών. Οι κοινοτικές τράπεζες μπορεί να μην είναι πάντα εξοικειωμένες με τους κινδύνους που ενέχουν τα προϊόντα αυτά ή να μη διαθέτουν επαρκή εμπειρία για να παρακολουθήσουν την απόδοσή τους, δημιουργώντας ενίοτε προβλήματα στη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος μιας χώρας.

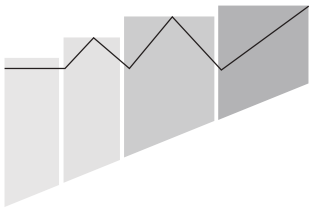

• Οι νέες τεχνολογίες συνδέονται με κινδύνους που αφορούν την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο. Η κυβερνο-απειλή είναι πιο σοβαρή από άλλους κινδύνους (πιστωτικό, λειτουργικό, κίνδυνο της αγοράς). Η αντιμετώπισή της είναι περίπλοκη και δαπανηρή. Όλες οι τράπεζες, από τις συστημικά πιο σημαντικές έως τις μικρές περιφερειακές, είναι ευάλωτες σε αυτήν την απειλή και πρέπει να επενδύουν επαρκώς στην αναγνώρισή της και στην προστασία από αυτή.

• Η ποιότητα των πιστώσεων των τοπικών τραπεζών ενδέχεται να επιδεινωθεί δραματικά σε περιόδους δυσμενών οικονομικών συνθηκών, ιδιαίτερα για τις τοπικές τράπεζες που εδρεύουν σε φτωχές περιφέρειες.

• Ενδέχεται να υπάρξει αυξανόμενος ανταγωνισμός με τις νέες εταιρείες «fin-tech» στον οποίο οι περιφερειακές τράπεζες να μην μπορέσουν να ανταποκριθούν και να οδηγηθούν σε έξοδο από την αγορά.

• Οι μικρές τοπικές και περιφερειακές τράπεζες δεν κάνουν επαρκή διαφοροποίηση των χαρτοφυλακίων τους. Μια ευρέως διαδεδομένη άποψη είναι ότι μόνο οι πολύ μεγάλες και καλά διαφοροποιημένες τράπεζες θα επιβιώσουν στο αναδυόμενο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Φυσικά, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε παρανοήσεις, αφού η επιτυχία μιας τράπεζας καθορίζεται κυρίως από την αποτελεσματικότητα της εσωτερικής της διαχείρισης και όχι από την εφαρμογή μιας συγκεκριμένης στρατηγικής διαφοροποίησης - μεγέθους.

ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

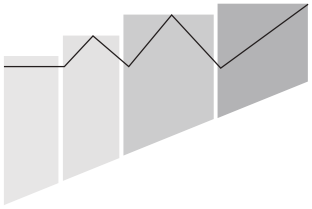
Ρύθμιση πρέπει να υπάρχει για όλες τις τράπεζες (τοπικές και μη). Οι κακοί χειρισμοί, ιδιαίτερα μιας μεγάλης τράπεζας, μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο ολόκληρο το χρηματοπιστωτικό σύστημα μιας χώρας, με άμεσες επιπτώσεις στην παγκόσμια οικονομία, γεγονός που καθιστά αναγκαία την ύπαρξη ενός ευρύτερου ρυθμιστικού πλαισίου για όλες τις τράπεζες. Η ποικιλομορφία ενός τραπεζικού συστήματος δεν μπορεί να προστατευθεί με την ταξινόμηση των μικρών και τοπικών τραπεζών ως χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων χωρίς καθόλου ρίσκο. Τα κίνητρα «too-small-to-survive» για τις μικρές τράπεζες, βάσει των οποίων μια τράπεζα θα μπορούσε να αποφύγει τη ρύθμιση, συμβαδίζουν με τα κίνητρα προστασίας των μεγάλων τραπεζών λόγω «too-big-to-fail». Η πρόσφατη ύφεση κατέστησε σαφές ότι οι ισχυρές κεφαλαιακές θέσεις είναι απαραίτητες για την επιβίωση των τραπεζών όλων των μεγεθών, συμπεριλαμβανομένων και των τοπικών. Ωστόσο, το γεγονός ότι οι τοπικές τράπεζες λειτουργούν εντός των περιφερειών τους, τις καθιστά λιγότερο εκτεθειμένες σε διεθνείς χρηματοπιστωτικές αναταραχές. Οι περιφερειακές τράπεζες παρουσιάζουν σαφώς μικρότερο συστημικό κίνδυνο, σε σχέση με τα μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ως εκ τούτου, το ρυθμιστικό πλαίσιο για μια μικρή τοπική τράπεζα θα μπορούσε να είναι πιο ευέλικτο απ' ό,τι για μια μεγάλη συστημική τράπεζα.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΣΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο ισχύων κανόνας είναι «one-size fits all», που πρακτικά σημαίνει ότι όλες οι τράπεζες (τοπικές και μη) υπόκεινται στο ίδιο κανονιστικό πλαίσιο, με τον συνεπακόλουθο κίνδυνο οι τοπικές εμπορικές τράπεζες να καταστούν πολύ μικρές για να επιβιώσουν κάτω από το αναλογικά υψηλότερο κανονιστικό κόστος συμμόρφωσης. Η κανονιστική επιβάρυνση στις ευρωπαϊκές τράπεζες γίνεται χωρίς διάκριση ως προς το μέγεθος, την οργανωτική δομή, τον τύπο διαμεσολάβησης, το χαρτοφυλάκιο και την περιφερειακή ανάπτυξη. Από τη θετική πλευρά, η εφαρμογή του κανονιστικού

πλαισίου της Βασιλείας ΙΙΙ παρέχει κάλυψη κινδύνου και δίνει έμφαση στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, εξασφαλίζοντας ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (οποιουδήποτε μεγέθους) διαθέτουν κεφαλαιακή επάρκεια για απορρόφηση ζημιών και στήριξη επιχειρήσεων σε περιόδους δυσμενών οικονομικών συνθηκών. Από την αρνητική πλευρά όμως, η ρύθμιση περιορίζει τη λειτουργική ευελιξία της τραπεζικής δραστηριότητας. Δεν γίνεται διαφοροποίηση του ρυθμιστικού συστήματος μεταξύ διαφορετικών τύπων τραπεζών και απουσιάζει η αρχή της αναλογικότητας. Στόχος είναι να αντιμετωπίζονται ισότιμα όχι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αλλά οι κίνδυνοι. Χωρίς κανονιστική διόρθωση, οι μικρές τράπεζες και ιδίως οι αγροτικές κοινοτικές τράπεζες κινδυνεύουν να εξαφανιστούν.

Από την άλλη, στις Ηνωμένες Πολιτείες έχει ήδη εφαρμοστεί ένα σύστημα διπλής ρύθμισης (dual-regulatory system), με τη δέσμευση να επαναπροσδιορίζεται συνεχώς με στόχο την επίτευξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και οικονομικής ανάπτυξης. Στόχος είναι να αναπτυχθούν πολλαπλές προσεγγίσεις κατάλληλες για κάθε τύπο ιδρύματος και να απαλειφθούν περιττά κόστη. Η Federal Reserve επικεντρώνεται στην εποπτεία «σωστού μεγέθους» («right-sizing» supervision). Οι κοινοτικές τράπεζες υπόκεινται σε χαλαρότερους ελέγχους και μικρότερους συντελεστές στάθμισης κινδύνου, ενώ εξαιρούνται και από τις απαιτήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων και κεφαλαιακού προγραμματισμού, από τον συμπληρωματικό δείκτη μόχλευσης και τις απαιτήσεις προσαρμογής πιστοληπτικής αξιολόγησης. Οι περιφερειακές τράπεζες εκτελούν δικές τους προσομοιώσεις ακραίων καταστάσεων και αξιολογούν την ασφάλειά τους βάσει ειδικών χαρακτηριστικών και συνθηκών που επικρατούν σε κάθε εταιρεία.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Μια κοινοτική τράπεζα δύναται να χρηματοδοτήσει τις δραστηριότητές της αντλώντας πόρους από:

• Καταθέσεις (core deposits): Η μεγαλύτερη πηγή πόρων για τις τράπεζες. Ένα μεγάλο μερίδιο καταθέσεων σε μια περιοχή είναι σημαντικό για την πρόσβαση μιας τράπεζας σε φθηνά πελατειακά κεφάλαια.

• Καταθέσεις χονδρικής: Αν μια τράπεζα δεν μπορεί να προσελκύσει επαρκές επίπεδο βασικών καταθέσεων, μπορεί να στραφεί σε χονδρικές πηγές κεφαλαίων. Αυτού του τύπου οι καταθέσεις μοιάζουν με τα διατραπεζικά CDs. Η ισχυρή εξάρτηση από αυτή την πηγή κεφαλαίου μπορεί να είναι μια προειδοποίηση ότι μια τράπεζα δεν είναι τόσο ανταγωνιστική.

• Μετοχικό κεφάλαιο (equity): Κοινές/προνομιούχες μετοχές. Το μετοχικό κεφάλαιο είναι γενικά δαπανηρό. Εκδίδεται κυρίως σε περιόδους δυσκολίας για να αντληθούν κεφάλαια μέχρι η κεφαλαιακή θέση της τράπεζας να γίνει ισχυρότερη.

• Δανεισμό (χρέος) από τη διατραπεζική αγορά ή από άλλα πιστωτικά ιδρύματα με στόχο οι τράπεζες να εξομαλύνουν τις διακυμάνσεις των χρηματοδοτικών τους αναγκών και να αναζητήσουν πηγές πρόσβασης στη χρηματοδότηση βραχυπρόθεσμα. Αν και το χρέος είναι σχετικά κοινό στους ισολογισμούς των τραπεζών, δεν αποτελεί κρίσιμη πηγή κεφαλαίου για τις περισσότερες τράπεζες.

• Χρηματαγορές (financial markets) όπως τα Regional and Community Bank Stocks (χρηματιστήρια μετοχών κοινοτικών τραπεζών).

• Δύο νέα εργαλεία που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι κοινοτικές τράπεζες για τη συγκέντρωση κεφαλαίων είναι: 1) η γενική απαίτηση (general solicitation), με την οποία μια τράπεζα μπορεί να γνωστοποιήσει την πρόθεσή της για αύξηση κεφαλαίου στο ευρύ κοινό μέσω μαζικών ενημερωτικών δελτίων (mass newsletters), μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και καταχωρίσεων σε εφημερίδες,

μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή/και στην ιστοσελίδα της τράπεζας με σκοπό να προσεγγίσει μια ευρύτερη ομάδα δυνητικών επενδυτών, και 2) το crowdfunding, που έχει γίνει μια δημοφιλής πηγή συγκέντρωσης κεφαλαίων στην εποχή του διαδικτύου, προσφέροντας νέους τρόπους άντλησης μικρών ποσών μετοχικού κεφαλαίου. Και τα δύο παρέχουν στις κοινοτικές τράπεζες τη δυνατότητα να προσεγγίσουν μια ευρεία γκάμα υποψήφιων επενδυτών.

• Δημόσια ενίσχυση: Το κράτος προσφέρει ένα ευρύ φάσμα δημόσιων ενισχύσεων για να βοηθήσει τις νέες επιχειρήσεις και τις μικρές τράπεζες να χρηματοδοτήσουν τα έργα τους, οι οποίες μπορεί να έχουν τη μορφή επιχορηγήσεων κεφαλαίου, απαλλαγής από τόκους, φορολογικών απαλλαγών κ.λπ. Για παράδειγμα, στις ΗΠΑ μια φορολογική μεταρρύθμιση στήριξης των κοινοτικών τραπεζών οδήγησε σε άμεση άντληση πρόσθετων κεφαλαίων και σε ραγδαία αύξηση των κερδών τους.

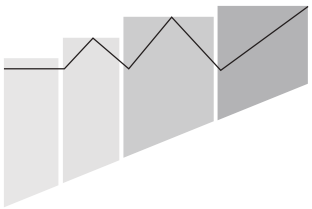
• Επέκταση των κοινοτικών τραπεζών στην ΕΕ: Εκτός των άλλων ωφελειών για τις κοινοτικές τράπεζες, μια διεύρυνση στην ΕΕ θα οδηγούσε σε άμεση άντληση πρόσθετων κεφαλαίων.

• Χρηματοδοτήσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και χορηγίες.

• Πώληση ομολόγων στην ιδιωτική κεφαλαιαγορά (εθνική ή παγκόσμια).

• Πρόγραμμα έκδοσης καλυμμένων ομολογιών (covered bonds).

• Εκτός των παραπάνω, η συγχρηματοδότηση δύναται επίσης να κινητοποιήσει εγχώριο και ξένο κεφάλαιο, αυξάνοντας τους πόρους για χρηματοδότηση αναπτυξιακών σχεδίων. Οι τύποι διαθέσιμης συγχρηματοδότησης περιλαμβάνουν δάνεια, εξαγωγικές πιστώσεις, εγγυήσεις, εξασφαλίσεις πολιτικού κινδύνου, πόρους από διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και επιχορηγήσεις. Οι πηγές συγχρηματοδότησης περιλαμβάνουν εμπορικές τράπεζες, κυβερνητικές υπηρεσίες, πρακτορεία εξαγωγικών πιστώσεων και διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα όπως η Παγκόσμια Τράπεζα αλλά και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Το τελευταίο αποσκοπεί στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, διορθώνοντας ανισορροπίες μεταξύ των περιφερειών, και εστιάζει κυρίως σε επενδύσεις για την καινοτομία και την έρευνα, την ψηφιοποίηση, τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και την οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

• Ιδιαίτερα όσον αφορά τη χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που είναι μια από τις βασικές χρηματοδοτικές δραστηριότητες των κοινοτικών τραπεζών, πόροι θα μπορούσαν να αντληθούν και μέσω επιχειρηματικών κεφαλαίων (venture capital), μέσω mezzanine capital, ένα υβριδικό σχέδιο χρηματοδότησης μεταξύ ιδιόκτητου κεφαλαίου και κεφαλαίου δανεισμού, αλλά και μέσω συνεργασιών με επιχειρηματικούς αγγέλους (business angels) και ιδρύματα μικροχρηματοδοτήσεων για άντληση κεφαλαίων που σχετίζονται κυρίως με την ίδρυση ή την ανάπτυξη μιας μικρής επιχείρησης. Εκτός από τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, οι επιχειρηματίες μπορούν να επωφεληθούν και από δωρεάν υπηρεσίες υποστήριξης.

ΣΧΕΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Η ανάλυση της μεταξύ τους σχέσης πρέπει να ξεκινήσει από τη σαφή διάκριση των δύο χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η Αναπτυξιακή Τράπεζα είναι ένας αναπτυξιακός φορέας, ο ρόλος του οποίου διαφοροποιείται από αυτόν μιας τυπικής τράπεζας, όπως είναι μια Περιφερειακή Τράπεζα. Κύρια στόχευση των τραπεζών (περιφερειακών και μη) είναι η μεγιστοποίηση του κέρδους τους, σε αντίθεση με τη δημόσια Αναπτυξιακή Τράπεζα, που στοχεύει στη μεγιστοποίηση του κοινωνικού οφέλους. Επιπλέον, μια δημόσια Αναπτυξιακή Τράπεζα συνήθως δεν λαμβάνει καταθέσεις μετρητών, ενώ αποτελεί (κατά βάση) δανειστή δεύτερης βαθμίδας (έμμεσος δανεισμός), σε αντίθεση με μια τυπική τράπεζα, όπως μια Περιφερειακή Τράπεζα, που αναλαμβάνει να εκτελέσει όλες τις τραπεζικές δραστηριότητες (καταθέσεις, άμεσο δανεισμό κ.λπ.). Η Αναπτυξιακή Τράπεζα αναλαμβάνει έργα με μεγάλο κοινωνικό όφελος, όπως πρότζεκτ έρευνας και ανάπτυξης (R&D), υποδομών κ.λπ., που απαιτούν υψηλή χρηματοδότηση, έχουν μακροπρόθεσμο ορίζοντα και ενέχουν σημαντικούς κινδύνους, ενώ οι ιδιωτικές τράπεζες ενδιαφέρονται περισσότερο για βραχυπρόθεσμα κέρδη με μικρότερο κίνδυνο. Επίσης, το καθεστώς ρύθμισης των δύο τραπεζών διαφέρει. Οι Περιφερειακές Τράπεζες, ως τυπικές τράπεζες (μικρότερου μεγέθους), υπόκεινται στο ρυθμιστικό πλαίσιο των τυπικών εμπορικών τραπεζών και στις απαιτήσεις της ΕΚΤ, ενώ η δημόσια Αναπτυξιακή Τράπεζα, ως έμμεσος δανειστής που δεν δέχεται καταθέσεις (και που ως εκ τούτου δεν είναι εκτεθειμένη στον κίνδυνο μιας μαζικής απόσυρσης καταθέσεων, με άμεση δυσμενή επίπτωση στη ρευστότητά της), δεν υπόκειται στο ίδιο καθεστώς εποπτείας.

Ομοιότητες μεταξύ των δύο τραπεζών μπορούμε να βρούμε στους στόχους τους, στο βαθμό που και οι δυο δίνουν έμφαση στη μακροπρόθεσμη και βραχυπρόθεσμη ανάπτυξη μέσω της χρηματοδότησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων, βιώσιμων αγροτικών και πράσινων προγραμμάτων κ.λπ. και στον κατά το δυνατόν μετριασμό του προκυκλικού χαρακτήρα των ιδιωτικών πηγών χρηματοδότησης. Οι δύο τράπεζες δύνανται να λειτουργούν συμπληρωματικά, με στόχο την προώθηση της ανάπτυξης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Alessandrini P., Fratianni M., Papi L., Zazzaro A. (2016), The asymmetric burden of regulation:will local banks survive?, MoFiR, Working paper no. 125

2. Altunbas, Y., Evans. L. and Molyneux, P. (2001) Ownership and Efficiency in Banking, Journal of Money, Credit & Banking, 33, 926-954.

3. Balasubramanyan L., Gallagher S., Haubrich J., Jenkins S., Wallman N. (2013), Focusing on the Future: Regional Banks and the Financial Marketplace

4. Bank for International Settlements (2016), Basel Committee on Banking Supervision, Literature review on integration of regulatory capital and liquidity instruments, Working Paper No 30

5. Bank for International Settlements (2017), Regulatory Consistency Assessment Programme (RCAP), Assessment of Basel III LCR regulations – European Union

6. Bank for International Settlements (2018), Financial stability implications of a prolonged period of low interest rates, CGFS Papers No 61

7. Bank for International Settlements (2018), Financial stability implications of a prolonged period of low interest rates

8. Bank for International Settlements(2018), Structural changes in banking after the crisis,CGFS Paper 60

9. Bank Governance Leadership Network (2016), The future of banking in Europe: regulation, supervision, and a changing competitive landscape

10. Belke A., Haskamp U., Setzer R. (2016), Bank efficiency and regional growth in Europe: new evidence from micro-data, European Central Bank (ECB), Working Paper Series, No 1983

11. Berger, Allen N., Iftekhar Hasan, & Leora F. Klapper. (2004). Further Evidence on the Link between Finance and Growth: An International Analysis of Community Banking and Economic Performance. JOURNAL OF FINANCIAL SERVICES RESEARCH 25, 169-202.

12. Board of Governors of the Federal Reserve System Federal Deposit Insurance Corporation Office of the Comptroller of the Currency (2013), New Capital Rule - Community Bank Guide

13. Collender R. N., S. Shaffer (2003), Local bank office ownership, deposit control, market structure and economic growth, Journal of Banking and Finance, vol. 27, issue 1, 27-57

14. Dombret A. (2017), Between global competition and the regional principle - which bank needs which rules?

15. Dudley W. (2017), Principles for financial regulatory reform

16. Espenilla N. A. Jr. (2018), Revisiting the role of rural banks in countryside development and financial inclusion

17. European Bank for Reconstruction and Development (2016), Guide to EBRD financing

18. Fratianni M., Pattison J.(2015), Basel III in reality, Journal of Economic Integration, 30 (1), 1-28

19. Goodfriend M. (2000), The Role of a Regional Bank in a System of Central Banks, Richmond Economic Quarterly, Vol. 86, No. 1, pp. 7-25

20. Hakenes H., Hasan I., Molyneux P. and Xie R. (2014), Small Banks and Local Economic Development, Review of Finance, 2015, vol. 19, issue 2, 653-683

21. Hinds M. (2002), What is the role of the regional development banks in rebuilding the international financial architecture?

22. Kalyvas, A. N., & Mamatzakis, E. (2014). Does business regulation matter for banks in the European Union? Journal of International Financial Markets, Institutions and Money, 32 , 278{324.

23. Keeton W., Kahn G., Schroeder L., Weiner S. (2003), The role of community banks in the U.S. economy, Economic Review, Federal Reserve Bank of Kansas City, issue Q II, pages15-43.

24. Kevin S. (2018), Introductory remarks at the Community Bankers

25. Llewellyn D.T., Ortner R., Stepic H., Zapotocky St.K. (2002), Is there a future for regional banks and regional exchanges? – The strategies of selected Austrian Finance Institutions

26. Masera R. (2012), "Risk Regulation and Supervision of Financial Systems: US and Eurozone Solutions", ZOeR, 67: 251-280.

27. Murphy P., York M. (2013), New Tools for Raising Capital at Community Bank Holding Companies: General Solicitation and Crowdfunding

28. Nahtigal Matjaz (2012), Regulatory framework of financial institutions before, during and after the financial crisis – getting it right, Mic2012

29. Powell J. (2015), Regulation and supervision of community banks, Speech at the Annual Community Bankers Conference, sponsored by the Federal Reserve Bank of New York

30. Quarles R. (2018), Trends in Urban and Rural Community Banks, 6th Annual Community Banking Research and Policy Conference, October 4.

31. Stovall N., Vanderpool C. (S&P Global Market Intelligence), 2018 US Community Bank Market Report

32. Strahan P. E. and J. P. Weston. 1998. Small business lending and the changing structure of the banking industry. Journal of Banking and Finance, 22(6-8):821- 45.

33. Tetangco M. A. Jr. (2016), Rural banks - making a difference in financial inclusion, Rural banks and the changing environment

34. Usai S. and Vannini M. (2005), Banking structure and regional economic growth: lessons from Italy, The Annals of Regional Science, vol. 39, issue 4, 691-714

35. Wheelock, D. and Wilson, P. (2012). Do large banks have lower costs? New estimates of returns to scale for US banks, Journal of Money, Credit, and Banking, 44, 171-99.

36. Yellen (2016), Supervision and regulation, US House of Representatives, Washington, 28 September.

37. Yellen, Janet L. (2014), Tailored supervision of community banks, Remarks made at Policy Summit of the Independent Community Bankers of America, Washington, May 1.

38. Zervoudi, E., "Parallel Banking System: Opportunities and Challenges", Journal of Applied Finance and Banking, Volume 9, Issue 4, pp. 47-70, 2019

Sites από τα οποία αντλήθηκε υλικό:

https://www.ishares.com/us/products/239521/ishares-us-regional-banks-etf
https://www.db.com/ir/en/funding.htm
https://www3.wipo.int/wipogreen/en/network/funding.html
https://guichet.public.lu/en/entreprises/financement-aides/financement/apercu-general/differentes-sources-financement.html
https://communitybankingconnections.org/articles/2013/Q2/Contingency-Funding-Plan

ΕΝΑ

Ινστιτούτο
Εναλλακτικών
Πολιτικών

ΕΝΑ, Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών
Ζαλοκώστα 8, 2ος όροφος
Τ.+30 210 3647912

info@enainstitute.org
enainstitute.org